

Apoloetikk og de unge¹

Lars Dahle

Førsteamanuensis og rektor ved Mediehøgskolen Gimlekollen
lars.dable@mediehøgskolen.no

*Relational evangelism may have the key to successful
 youth ministries in the 1990s,
 but today apologetics is gaining new traction.²*

Denne spissformuleringen innleder *Christianity Today's* temaartikkel i september 2011, med tittelen "Apologetics Makes a Comeback Among Youth". Tittelen og innholdet i denne reportasjen i det tradisjonsrike kristne nyhetsmagasinet er betegnende, både for behovet for apoloetikk i møte med unge i dag og for den nyoppdagelse av apoloetikkens rolle og betydning som synes å prege stadig flere evangelikale miljøer.³

Apoloetiske utfordringer i møte med aldersgruppa 10-25

Det er i år 100 år siden den innflytelsesrike evangelikale apoloeten Francis A. Schaeffer ble født. Som grunnleggeren av L'Abri-bevegelsen, ble han kjent for sin åpne holdning til både tvilende kristne og søkende ikke-kristne. Dette viste seg særlig i Schaeffers klassiske motto *Ærlige svar på ærlige spørsmål*, og i L'Abri's grunnidé om de åpne hjem. Dette fikk ikke minst uvurderlig betydning for mange unge på det turbulente 60-tallet.

Mottoet *Ærlige svar på ærlige spørsmål* ble lansert i Schaeffers tale *Two Contents & Two Realities* på den første Lausannekongressen i 1974, som et uttrykk for den ekte frimodighet som kommer fra en sunn overbevisning om evangeliets

sannhet.⁴ Erklæringen fra den tredje Lausannekongressen i Cape Town 2010 synliggjør den samme frimodighet, når det hevdes at den globale kongressens hensikt var "å gi en ny utfordring til den globale kirken om å bære vitnesbyrd om Jesus Kristus og alt han lærte blant alle folk, i alle deler av samfunnet og på idéenes område."⁵

Kallet til å bære vitnesbyrd om Jesus inkluderer selvsagt også de deler av samfunnet som utgjør den faktiske livsverdenen til tweens, tenåringer og unge voksne, samt møtene med de aktuelle og innflytelsesrike verdier, tanker og ideer som bidrar til å prege unges livsfølelse, livspraksis og livssyn.

Denne artikkelen er skrevet med utgangspunkt i de apoloetiske utfordringer som naturlig reises i en norsk (og nordisk) sammenheng i møte med aldersgruppa 10-25, dels i forhold til de aktive kristne ungdommene og dels i forhold til deres jevnaldrende som ikke har en personlig tilhørighet i et kristent ungdomsarbeid.

En innledende klargjøring av den kristne apoloetikkens oppgave

Med Cape Town-erklæringens språkbruk

å bære vitnesbyrd er vi tilbake i apologetikkens historiske forankring i rettssalen. I antikken betegnet nemlig begrepet *apologia* det juridiske forsvaret i møte med *kategoria* eller anklagen. Derfra er den begrepsmessige avstanden kort til bruken av apologetikk om enhver begrunnelse for et gitt ståsted – eller en grunnleggende overbevisning – i møte med tankemessige anklager og utfordringer.

Som begrep er apologetikk oftest brukt om kristent trosforsvar, men alle religiøse og sekulære livssyn har sin egen apologetikk og sine egne apologeter. Kristen apologetikk er på denne bakgrunn den tankemessige begrunnelsen for det kristne livssynets sentrale sannhetspåstander, i møte med aktuelle spørsmål, innvendinger, myter og livssynsalternativer.⁶

Teologen og filosofen William Lane Craig, som er kjent som en av samtidens mest profilerte evangelikale apologeter, hevder at den kristne apologetikken har tre hovedoppgaver:⁷

1. Apologetikken kan og bør prege kulturen og offentligheten slik at det skapes en alternativ plausibilitetsstruktur der det er legitimt å hevde at kristen tro er sann.
2. Apologetikken kan og bør fungere legitimerende og bekreftende for enkeltkristne i deres personlige tro på én Gud og én Herre.
3. Apologetikken kan og bør fungere tiltrekkende og bekreftende når kristne deler troen på Jesus med enkeltpersoner som ikke bekjenner seg til kristen tro.⁸

Craig har også en fruktbar skjelning mellom det å *påvise* (argumentasjon) og det å *vite* (indre visshet). I pakt med dette vektlegger han behovet for å fastholde vår avhengighet av Den Hellige Ånds opply-

sende gjerning også i apologetikken.⁹

Det kan også være verdifullt å skjelne mellom teoretisk og praktisk apologetikk. Mens førstnevnte systematisk-teologiske disiplin kan kalles ”the science of apologetics”, kan sistnevnte kirkelige praksis kalles ”the art of apologetics”.¹⁰ Vi vil i denne sammenhengen primært fokusere på sistnevnte, altså den apologetiske praksis, *dels* med tanke på å bekrefte og utruste i møte med ungdommer med en kristen bekjennelse og fellesskapstilhørighet og *dels* med tanke på å begrunne og utfordre i møte med ungdommer med en usikker eller utydelig livssynsforankring eller med en annen religiøs eller sekulær tro.

Apologetikk i møte med de unges livsverden – et forsøk på en situasjonsanalyse

Jeg vil her i kortfattet form prøve å beskrive noen av de vesentligste apologetiske utfordringer og muligheter som vi finner i den livsverden som preger dagens unge. Det er her naturlig å ta utgangspunkt i fem sentrale sosiologiske prosesser.¹¹

1. Globalisering

Barn og unge i dagens Norge vokser opp i en kulturell situasjon preget av et mangfold av globale impulser, enten de formidles gjennom nyhets- og underholdningsmedier, innvandring eller reising.

Aktuelle trender i ungdomskulturen har ofte sentrale globale trekk. Ikke minst gjennom bruken av internett og sosiale medier blir ungdom knyttet sammen på tvers av geografiske og kulturelle grenser.

Globaliseringen fører i dag mange unge til nysgjerrige, engasjerende og utfordrende møter med annerledes troende og annerledes tenkende, enten dette skjer i nabolaget, via internett som plattform eller reising i fjerne strøk. Dette kan

både føre til økt bevissthet om eget livssynsmessig ståsted og til grunnleggende usikkerhet om egne overbevisninger.

Gjensidig toleranse og respekt er viktige stikkord for de gode møtene på tvers av ulike ståsted. I en globalisert tid trenger kristne i alle aldre visdom og frimodighet til å kombinere tydelighet med evnen til å lytte til “den andre”.

2. Pluralisering

Vi lever i et samfunn med økende pluralisering på alle livets områder. Dette viser seg ikke minst når det gjelder det økende mangfoldet av aktuelle verdi- og trosoppfatninger. Vi møter særlig dette i mediene, i skolen og i akademia.

Mangfoldet av verdioppfatninger og menneskesyn i nyhets- og underholdningsmediene fører til behovet for mediebevisstgjøring og mediekritikk.¹² Vi trenger på denne bakgrunn en apologetikk (i og utenfor mediene) for kristne verdier og et kristent menneskesyn.

Mangfoldet av trosoppfatninger i RLE-undervisningen fører til behovet for å reise sannhetsspørsmålet i trosopplæringen, både på hjemmets arena, på forsamlingsarenaen og på de kristne skolene. Vi trenger på denne bakgrunn å gjennomtenke vårt barne- og ungdomsarbeid med tanke på kreativ integrering av bibelsk og livsnær apologetikk på ulike alderstrinn. Det er avgjørende viktig å kunne presentere gode grunner for hvorfor vi kan fastholde troen på én Gud og én Herre midt i et pluralistisk livssynsmangfold.

Mangfoldet av virkelighetsoppfatninger i akademia fører til behovet for å avdekke ståsted, perspektiver og vinklinger. Vi trenger på denne bakgrunn å begrunne det legitime og det fruktbare i et kristent utgangspunkt for faglig og vitenskapelig arbeid.

Pluraliseringen viser seg også i et mang-

fold av teologiske oppfatninger i kirkebildet. Jeg ser her bort fra de teologiske forskjellene i det norske kirkelandskapet, som primært kan betegnes som konfesjonelle og kulturelle variasjoner, men tenker på mer fundamentale teologiske forskjeller knyttet til gudsbilde, kristologi, soteriologi og etikk. Det synes her å være behov både for en innen-kirkelig og en utadrettet apologetikk for en klassisk kristen teologi og etikk.

Uansett pluralistisk arena og konkret apologetisk utfordring, så er det behov for å kunne gi sakssvarende begrunnelser for den kristne troens troverdighet og relevans. Ikke minst melder dette behovet seg i stadig større grad for kristne tweens, tenåringer og unge voksne.

3. Sekularisering

Vår vestlige del av verden er preget av at kristen tro og etikk har mistet mye av sin samfunnsmessige betydning, enten vi fokuserer på religiøse ideer, institusjoner eller praksis. Eksempelvis oppleves Gud som religiøs idé, den kristne forsamlingen som religiøs institusjon og kristen bønn som religiøs praksis som stadig mer irrelevante i en rekke offentlige sammenhenger og på ulike fellesarenaer.

Denne sekulære kulturelle konteksten reiser en rekke sentrale apologetiske utfordringer. På det tankemessige planet trenger vi å kunne gi gode begrunnelser for hvorfor vi fastholder Guds eksistens som skaper, opprettholder og historiens herre. På det samfunnsmessige planet trenger vi å kunne gi gode begrunnelser for hvorfor vi fastholder at kristen tro og etikk virkelig gjør en forskjell. Sistnevnte utfordring kan illustreres med den personlige og samfunnsmessige betydningen av et klassisk kristent perspektiv på kallet.¹³

Den sekulariserte kulturen synliggjøres

ofte i mediemangfoldet, for eksempel i fraværet av kristen tro og troverdige kristne rollemodeller i mange aktuelle fjernsynsserier.¹⁴ Dette gir godt spillerom for sekulære ideer og livssyn, slik som for eksempel sekulærhumanismen og ny-ateismen.

Ungdom er på en særlig måte i søke- og letefasen når det gjelder verdier og tro, og dermed står livsynsdanning i fokus. På tross av dette, synes det som om kristent barne- og ungdomsarbeid ofte undervurderer relevansen og styrken i de aktuelle apologetiske utfordringene fra det sekulære.

4. Sakralisering

Hva som i praksis defineres som hellig/sakralt og verdslig/profant, varierer i ulike epoker, kulturer, generasjoner og livsfaser. Dette er som regel dynamiske prosesser, der sekularisering og sakralisering skjer parallelt.

For å fange opp slike prosesser, trenger vi å forstå hva som ligger i tro som forankring av tillit og søken etter mening. Vi mennesker er meningssøkende og utforskende i forhold til hvor vi forankrer vår tillit. For å forstå noe mer av innsiden av slike prosesser, har vi bruk for "hjertets tro" som begrep.

Vi ser sakraliseringen i en rekke forhold i dagens samfunn. Vi kan her nevne nyreligiøsitetens framvekst og mangfold, den økende åpenheten for religiøsitet, samt den religiøse funksjonelle betydning som personlige eiendeler, opplevelser og engasjement kan få for folk flest i fraværet av en reell religiøs tro.

Den apologetiske dimensjonen viser seg i spørsmålet om hvorvidt det vi faktisk tror på, er troverdig og klarer tyngden av hele vår eksistens og alle våre dypeste behov. Her trenger vi å stille kritiske spørsmål til det vi selv – og andre –

faktisk tror på. Ikke minst trenger vi å hjelpe unge til å stille slike spørsmål.

5. Privatisering

Sekulariseringen av kristne ideer, kristne institusjoner og kristen praksis fører som regel til en privatisering av vår personlige kristne tro. Ikke bare oppleves den ofte irrelevant, men det blir stadig vanskeligere aktivt å praktisere våre verdier og vår tro i møte med våre ulike fag, våre forskjellige yrker og våre mange relasjoner.

I møte med privatiseringens utfordring, trenger vi kristne tenkere og kristne rollemodeller som kan vise vei – med integritet, frimodighet og visdom. Her er L'Abri-bevegelsen en tydelig inspirator, slik som det for eksempel uttrykkes på bevegelsens nettside: "L'Abri believes that Christianity speaks to all aspects of life."¹⁵

Relevansen av dette for unge kristne – og for unge søkere – gir seg selv i en fase av livet der personlig utforskning, forankring og danning står særlig sentralt.

Apologetikk i møte med de unges livsverden – et utkast til en strategi

Jeg vil i det følgende skissere noen momenter til en strategi for å ivareta og fremme sentrale apologetiske anliggender i møte med de unges livsverden.

1. Vi må selvkritisk analysere våre egne premisser og tilnæringsmåter i forhold til den kristne troens sannhetskrav og sannhetsbegrunnelser

I Det nye testamentet har apologetikken en legitim og tydelig funksjon, både i forhold til disippelgjøring og evangelisering. Her trenger vi et selvkritisk blikk, både på våre teologiske og filosofiske premisser og på vår praksis.

Apologetikken står riktignok alltid i

fare for å kunne føre oss til rasjonalisme, dersom vi gripes av intellektuelt overmøt og glemmer Guds suverenitet. Samtidig er mye av norsk teologi og norsk kristenliv – i likhet med ellers i Skandinavia – preget av henholdsvis kontinental skeptisisme og eksistensialisme. Sistnevnte holdning kan også beskrives som fideisme, altså ”en tro på troen” uten egentlige saklige begrunnelser.

Vi må gjenvinne de første kristnes apologetiske frimodighet, slik som dette for eksempel kommer til uttrykk i Apgj. kapittel 26 eller kapittel 17.¹⁶ Ikke minst for de unges skyld, i og utenfor våre forsamlinger og ungdomsgrupper.

2. Vi må ivareta og formidle de apologetiske anliggende i ulike bibeltekster med sannhetskriteriene som veiledende utgangspunkt

I fortolkningen og formidlingen av konkrete bibeltekster, er det avgjørende viktig at vi setter sannhetsspørsmålet på dagsordenen slik dette kommer til uttrykk i de ulike tekstene og i rammen av en helhetlig bibelsk forståelse.

Dette kan gjerne gjøres i form av de såkalte ”sannhetskriteriene”. Fordi Bibelens store fortelling er sann, så (1) har Bibelen en indre (meningsbærende) sammenheng, dvs. en rød tråd både tankemessig og innholdsmessig, (2) taler Bibelen om vår virkelighet, nemlig om universet og mennesket, om historien og om hverdagen, og (3) kan dette bibelske budskapet forandre og forvandle menneskers liv, med utgangspunkt i evangeliet som Guds kraft til frelse (Rom 1,16-17).¹⁷

Ikke minst for unge mennesker – i og utenfor våre kristne sammenhenger – vil en systematisk og kreativ bibelopplæring med et apologetisk siktemål være vesentlig.

3. Vi må utforske og analysere aktuelle spørsmål, innvendinger og myter i de unges livsverden, enten dette gjelder eget levd liv eller mediernes fakta og fiksjon

Som vi så innledningsvis, har apologetikken en nøkkeloppgave i møte med aktuelle spørsmål, innvendinger og myter.

Derfor er det avgjørende viktig å kartlegge de spørsmål, innvendinger og myter som er særlig relevante for unge mennesker i dag. Her er det plass både for ordinær hverdagsinnsats fra den vanlige kristne formidler og for spesialisert forskningsinnsats fra fagfolkene.

Kjennskap til mediernes myter om kristen tro kan være vesentlig for kristne formidlere i offentlig debatt, i forkynnelse og undervisning, samt i personlige samtaler. En forfatter og mediekritiker som Bjørn-Are Davidsen går her foran og viser vei, med sin kunnskapsrike, presise og kreative formidlingsevne.¹⁸

4. Vi må utforske hvilke sekulære og religiøse livssynsalternativer som oppleves som særlig relevante for unge

Det er også behov for et omfattende kartleggingsarbeid i forhold til hvilke livssynsalternativer som oppleves som særlig aktuelle i de unges livsverden. Vi kan her antyde tre relevante sekulære og religiøse livssynstradisjoner og -trender som vi på en særlig måte bør utforske, analysere og vurdere.

Den første er ateismen, med særlig henblikk på innflytelsen fra de såkalte ny-ateistene. Ateismen foreligger også i en mer rendyrket naturalistisk versjon (ofte med vekt på etiske spørsmål).

Den andre er ”moral therapeutic deism”, som er det begrepet som er brukt i en større amerikansk forskningsstudie fra 2005 der ca. 3.000 tenåringer ble intervjuet. Følgende trossetninger ble identifisert:¹⁹

1. A God exists who created and ordered the world and watches over human life on earth.
2. God wants people to be good, nice, and fair to each other, as taught in the Bible and by most world religions.
3. The central goal of life is to be happy and to feel good about oneself.
4. God does not need to be particularly involved in one's life except when God is needed to resolve a problem.
5. Good people go to heaven when they die.

Denne nordamerikanske livssynstrenden skulle opplagt også være av stor interesse i norsk, nordisk og europeisk sammenheng.

En tredje livssynstrend som bør få vår oppmerksomhet med tanke på påvirkning inn mot ungdom er selvsagt nyreligiøsiteten, ikke minst i forhold til hvordan denne trenden preger populærkulturen (slik som eksempelvis i ”ukebladreligiøsiteten”).²⁰

6. Vi må skape naturlige (interne) arenaer og møtesteder for sammen med de unge å kunne utforske *Ærlige svar på ærlige spørsmål*

Unge livsverden er krevende på så mange måter, noe som skaper en rekke apologetiske utfordringer. Her er det avgjørende viktig hvordan vi som ledere, formidlere, veiledere og medvandrere møter de unge, for eksempel når de kommer på ungdomsgrupper, leirer, kristne skoler og ikke minst bibelskoler.

Sean McDowell fremhever apologetikkens sentrale betydning i møte med de unge, med utgangspunkt i den omfattende amerikanske forskningsrapporten som vi gjenga ovenfor:

Sociologist Christian Smith, who has conducted one of the most

extensive research studies of culture and contemporary youth, points out that youth today are not in need of a ”radically new ‘postmodern’ type of program or ministry.” Smith believes, instead, that one of the key things young people need is to be challenged to consider *why they believe what they believe* and to learn *how to articulate their faith*. It is certainly true that living the Christian life with consistency and conviction can be an attractive witness to teens, but this must not deter us from making a rational apologetic for the knowability of truth, or the coherence of Christian truth claims with reality.²¹

Dette er tydelige og tankevekkende utfordringer også til det kristne barne- og ungdomsarbeidet i våre ulike norske – og nordiske – sammenhenger.

7. Vi må utvikle et klassisk kristent perspektiv på prinsipielle og praktiske spørsmål knyttet til fag/tro og yrke/tro

For å motvirke sekulariseringen og privatiseringen, er det nødvendig å utvikle et holistisk kristent perspektiv i møte med både fag og yrke.

I artikkelen ”Aktuelle apologetiske anliggender” formulerte jeg dette på følgende måte:

Som kristen fagperson avviser jeg både positivismen (”vitenskap består kun av objektive, nøytrale fakta”) og postmodernismen (”vitenskap består kun av subjektive perspektiver”) som kunnskapsideal. Derimot bekrefter jeg pluralismen som vitenskapelig ideal: Sann faglighet gir plass for et mangfold av metodiske, analytiske, teoretiske, verdimeslige og livssynsmessige perspektiver. Dermed er veien også åpen for konstruktive faglige bidrag som har sitt verdimeslige og livssynsmessige utgangspunkt i et kristent perspektiv.

Klassisk kristen tro er derfor et like legitimt utgangspunkt for faglig og vitenskapelig arbeid som et hvilket som helst annet livssyn. Det er ikke slik at et sekulært (ateistisk eller agnostisk) perspektiv er kvalifiserende, mens et kristent (teistisk) perspektiv er diskvalifiserende. En kristen fagperson stiller ikke med et utenkelig eller uredelig utgangspunkt, selv om den generelle sekulariseringsprosessen kan ha skapt et inntrykk av dette. Her trenger vi som kristne fagpersoner å gjenvinne vår frimodighet slik at vi både er tydelige og proaktive, etter at vi gjennom faglighet har fortjent vår rett til å bidra på den akademiske arenaen.²²

Her skulle det være nok av oppgaver å gripe fatt i. Men grunnlaget for alt dette bør legges i et målrettet grunnleggende apologetisk arbeid allerede blant tweens, tenåringer og unge voksne.

8. Vi må søke å kombinere kritisk tenkning og kreativ formidling i vår apologetikk i møte med de unge, slik at både tanke, fantasi, følelser og engasjement mobiliseres

Ikke så sjelden assosieres apologetikk med kjølige argumenter og manglende kontakt med egne og andres følelser og erfaringer. Dessverre kan dette være dekkende i noen sammenhenger, med det motsatte burde være tilfelle.

Vi har en rik og kreativ apologetisk arv hos forfattere som G. K. Chesterton, C. S. Lewis og J. R. R. Tolkien, som vi bør la oss inspirere av. På tilsvarende måte er også aktuelle apologeter som Ravi Zacharias, Alister McGrath og John Lennox allsidige og kreative i sine ulike tilnærminger.

Vi bør også nevne Damaris-tilnærmingen²³ som en viktig og aktuell inspirasjonskilde, slik den for eksempel viser seg i kritisk og kreativ bruk av film. Ikke

minst gjelder dette det økende samarbeidet som Damaris UK har med ulike filmselskap om "community resources" for å reflektere over temaer og verdier i sentrale filmer. Dette inkluderer også utvikling av "pre-Alpha kurs" med aktiv bruk av film inn mot viktige eksistensielle temaer og lengsler.²⁴

Alt dette er selvsagt viktige momenter i møte med ungdom i og utenfor våre kristne sammenhenger. Ikke minst fordi mange unge i Vesten synes å miste nærkontakten med klassisk kristen tro og lokale kristne fellesskap. Særlig i USA er dette en økende og urovekkende tendens, noe som er fanget opp i aktuell forskning i regi av The Barna Group og sammenfattet i David Kinnamans *You Lost Me*.²⁵

For å møte disse krevende utfordringene, vokser det nå gradvis frem en rekke nye apologetiske ressurser i møte med tweens, tenåringer og unge voksne. Det kan her være naturlig å nevne følgende aktuelle eksempler:²⁶

- Lee Strobel har publisert serien *Apologetics for Kids*.²⁷
- ASK er en ressurspakke for eldre tenåringer og unge voksne fra Ravi Zacharias International Ministries.²⁸
- Sean McDowell har utviklet *The God Quest* for eldre tenåringer og unge voksne.²⁹
- William Lane Craig har skrevet en apologetisk lærebok for barn / tweens³⁰ og er i ferd med å gi ut en serie med illustrerte hefter om de store livsspørsmålene og kristen tro for samme aldersgruppe³¹.
- Det engelske studentlaget (UCCF) har nylig publisert en interaktiv ressurside med fokus på apologetiske perspektiver. Ressurssiden skal brukes sammen med en spesialutgave av Lukasevan-geliet og evangeliseringsheftet *Uncover*.³²

Det er grunn til å forvente stadig flere slike ressurser, forhåpentligvis også i nordisk kontekst.

Avsluttende refleksjon

Avslutningsvis kan det være på sin plass å vektlegge at vi trenger to typer apologetikk i vår samtid, ikke minst i møte med de unge. *For det første* er det et tydelig behov for det vi kan kalle *pre-evangeliserende* apologetikk, der vi gir gode grunner til å våge troens sprang i møte med Jesus Kristus. *For det andre* er det et like tydelig behov for *post-evangeliserende*

apologetikk, der vi gir gode grunner for hvorfor det er legitimt og troverdig å fastholde troen på ”én Gud og én Herre” (sml. 1 Kor 8,6).

I anledning av 100-årsjubileet, som vi nevnte innledningsvis, lar vi Francis Schaeffer avrunde denne artikkelen:

Jeg er bare interessert i en apologetikk som leder i to retninger. Den ene er å lede mennesker til Kristus. Den andre er at de, etter at de er blitt kristne, anerkjenner Kristus som Herre i hele livet.³³

Noter:

1. Denne artikkelen er en noe revidert versjon av mitt paper på symposiet om forskningsprosjektet “10-25” på Mediehøgskolen Gimlekollen 14-15 februar 2012.
2. <http://www.christianitytoday.com/ct/2011/september/apologetics-return-youth.html> [Lest 1. februar 2012]
3. Gjenoppdagelsen av apologetikkens betydning i USA synes å være nært knyttet til den stadig viktigere rolle som kristne filosofer spiller i amerikanske fagfilosofiske kretser. Til dette, se eksempelvis William Lane Craig “God Is Not Dead Yet: How current philosophers argue for his existence” i *Christianity Today*, Juli 2008, vol. 52, nr. 7. Publisert på <http://www.christianitytoday.com/ct/2008/july/13.22.html>. [Lest 1. februar 2012]
4. Denne talen er gjengitt i *Theofilos* nr. 3, 2011 og nr. 4, 2011.
5. “Foreword” i *The Cape Town Commitment*: <http://www.lausanne.org/en/documents/ctcommitment.html> [min oversettelse].
6. Se Lars Dahle, “Med Paulus på livssynstorget“, *Fast grunn* 2003, nr. 6; også publisert på <http://larsdahle.no/various/>.
7. I pakt med dette fremhever Craig at “apologetics specifically serves to show to unbelievers the truth of the Christian faith, to confirm that faith to unbelievers, and to reveal and explore the connections between Christian doctrine and other truths” William L. Craig, *Reasonable Faith. Christian Truth and Apologetics* (Wheaton, Ill: Crossway, 2008), s. 15.
8. Se Craig, *Reasonable Faith*, s. 16-23.
9. Se særlig Craig, *Reasonable Faith*, ss. 29-62. For en diskusjon av og med Craig om sentrale apologetiske spørsmål, se Steven B. Cowan (ed.), *Five Views on Apologetics* (Grand Rapids, MI: Zondervan Publishing House, 2000).
10. Begrepe “science” of apologetics” og ”art of apologetics” finner vi i Alister E. McGrath, *Bridge-building. Effective Christian Apologetics* (Leicester: Inter-Varsity Press, 1992), ss. 9-14. Se også Alister E. McGrath, *Mere Apologetics: How to Help Seekers and Skeptics Find Faith* (Grand Rapids, MI: Baker, 2012).
11. Se Lars Dahle, ”Film og dobbel lytting”, i Margunn Serigstad Dahle og Lena Skattum (red) *Manus for livet? Film som verktøy i trosopplæringen* (Oslo: IKO/Damaris, 2010), s. 32f.
12. Se Tony Watkins: ”The Urgent Need for Developing Media Awareness”, publisert 14.11.2012 på Lausannebevegelsens globale nettsamtale: <http://conversation.lausanne.org/en/resources/detail/12771>.
13. Se særlig Os Guinness, *The Call: Finding and Fulfilling The Central Purpose of Your Life* (Nashville: Thomas Nelson, 2003).
14. Se Margunn Serigstad Dahle, ”Spor av tru i ei tenåringssåpe? Om ungdomsmedia og religionspedagogen”, *Prismet* 2003, nr. 3; også publisert på <http://www.kulturvinduet.no/sider/tekst.asp?side=7350>.
15. “The L'Abri communities are study centers in Europe, Asia and America where individuals have the opportunity to seek answers to honest questions about God and the significance of human life. L'Abri believes that Christianity speaks to all aspects of life.” (www.labri.org)
16. Se særlig <http://larsdahle.no/acts-17/>.
17. Se særlig Lars Dahle, ”Aktuelle apologetiske anliggender – for kristne formidlere og fagpersoner”, i *Theofilos* nr. 1, 2009; også publisert på <http://larsdahle.no/various/>.
18. Se <http://dekodet.blogspot.com/>.

19. Christian Smith og Melinda Lundquist Denton, *Soul Searching: The Religious and Spiritual Lives of American Teenagers* (Oxford/New York: Oxford University Press, 2005)
20. Se særlig *Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap* nr. 3-4/2011.
21. Sean McDowell, *Apologetics for a new Generation* (<http://www.equip.org/articles/apologetics-for-a-new-generation/>, publisert 2009-10-30); tidligere publisert i *Christian Research Journal*, vol. 30, 2007, nr. 1.
22. Se *Theofilos* nr 1, 2009.
23. <http://www.damaris.no/om-oss/hva-vil-damaris/>
24. For en introduksjon til ulike Damaris-ressurser, se www.damaris.no.
25. David Kinnaman, *You Lost Me. Why Young Christians Are Leaving Church... And Rethinking Faith* (Grand Rapids, MI: Baker Books, 2011), se særlig ss. 91-94.
26. Det er også aktuelt å nevne den kreative "Øystein CD"-serien med buktaleren Chris Duwe i Ungdom i Oppdrag. Se <http://www.ellerstakk.no/sider/tekst.asp?side=5>.
27. *Apologetics for Kids* (4 volumes, updated 2010), se <http://www.123christian.com/store/books/apologetics-for-kids-4-volumes/>.
28. Se <http://www.rzim.org/study/introductory/ask/>; ressurspakken ble første gang publisert i 2012.
29. <http://www.facebook.com/TheGodQuest>. Se også <http://www.seanmcdowell.org/>.
30. William Lane Craig og Joseph Tang, *The Defence Never Rests: A Workbook for Budding Apologists* (CreateSpace Independent Publishing Platform, 2011).
31. Se <http://www.reasonablefaith.org/apologetics-resources-for-your-children>.
32. Se <http://uncover.org.uk/> og <http://www.uccf.org.uk/uncover/>.
33. Colin Duriez, "Appendix. The Undivided Schaeffer: A Retrospective Interview with Francis Schaeffer", i Colin Duriez, *Francis Schaeffer: An Authentic Life* (Leicester: Inter-Varsity Press, 2008), s. 218.